

Tallinna XXIII koolinoorte keemiaolümpiaadi koolivoor 2022.–23. õa

Ülesannete lahendused*

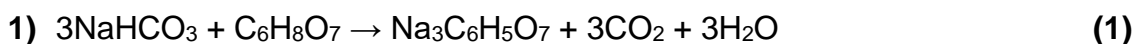
8. klass

1. ÜLESANNE (10)

1. Iga aine valem 0,5p. Kokku 2p.

2. Anda punkte ainult reaktsioonivõrrandi tasakaalustamise, mitte ainete valemite koostamise eest.

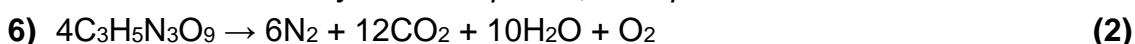
kui üks kordaja vale või puudu, siis 0,5p.

kui üks kordaja vale või puudu, siis 0,5p.

kui üks kordaja vale või puudu, siis 1p.

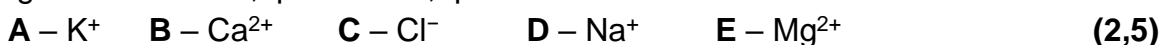

kui üks kordaja vale või puudu, siis 1p.

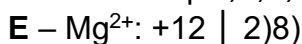
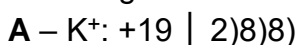
2. ÜLESANNE (10)

1. katioonid (0,5)

2. Igaiooni valem 0,5p. Kokku 2,5p.

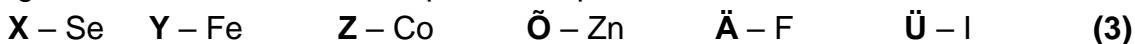
3. Kummagiiooni elektronskeem 0,5p. Kokku 1p.

Keemilise elemendi tuumalaeng ei pea olema elektronskeemis märgitud.

4. $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ (1)

5. Iga elemendi tuvastamine 0,5p. Kokku 3p.

6. Iga elektronskeem 0,5p. Kokku 2p.

3. ÜLESANNE (10)

$$1. m(\text{äädikas}) = 3 \text{ sl} \cdot 15 \frac{\text{ml}}{\text{sl}} \cdot 1,035 \frac{\text{g}}{\text{ml}} \approx 47 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$2. m(\text{äädikhape}) = \frac{30\% \cdot 47 \text{ g}}{100\%} \approx 14 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$3. m(\text{vesi}) = 1 \text{ l} \cdot 1 \frac{\text{kg}}{\text{l}} = 1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$$

$$m(\text{lahus}) = 1000 \text{ g} + 47 \text{ g} \approx 1047 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$p(\text{äädikhape}) = \frac{14 \text{ g}}{1047 \text{ g}} \cdot 100\% \approx 1,3\% \quad (0,5)$$

$$4. m(\text{lahus}) = 1047 \text{ g} + 200 \text{ g} = 1247 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$p(\text{äädikhape}) = \frac{14 \text{ g}}{1247 \text{ g}} \cdot 100\% \approx 1,1\% \quad (0,5)$$

$$p(\text{äädikhape}) = \frac{200 \text{ g}}{1247 \text{ g}} \cdot 100\% \approx 16\% \quad (0,5)$$

$$5. m(\text{veiniäädikas}) = \frac{14 \text{ g} \cdot 100\%}{6,0\%} \approx 233 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$V(\text{veiniäädikas}) = \frac{233 \text{ g}}{1,01 \frac{\text{g}}{\text{ml}}} = 231 \text{ ml} \quad (230 \text{ ml}) \quad (0,5)$$

$$6. m(\text{sool}) = 3 \text{ sl} \cdot 15 \frac{\text{ml}}{\text{sl}} \cdot 1,2 \frac{\text{g}}{\text{ml}} = 54 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$m(\text{marinaad}) = \frac{54 \text{ g} \cdot 100\%}{4,8\%} = 1125 \text{ g} \quad (1)$$

$$m(\text{suhkur}) = 1125 \text{ g} - 1000 \text{ g} - 54 \text{ g} - 47 \text{ g} = 24 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$V(\text{suhkur}) = \frac{24 \text{ g}}{0,849 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3}} = 28 \text{ cm}^3 \quad (0,5)$$

$$V(\text{suhkur}) = \frac{28 \text{ ml}}{15 \frac{\text{ml}}{\text{sl}}} \approx 2 \text{ sl} \quad (0,5)$$

$$7. m(6,0\% - \text{line lahus}) = 100 \text{ ml} \cdot 1,01 \frac{\text{g}}{\text{ml}} = 101 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$m(\text{äädikhape}) = \frac{101 \text{ g} \cdot 6,0\%}{100\%} = 6,06 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$m(30\% - \text{line lahus}) = \frac{6,06 \text{ g} \cdot 100\%}{30\%} = 20,2 \text{ g} \quad (0,5)$$

$$V(30\% - \text{line lahus}) = \frac{20,2 \text{ g}}{1,035 \frac{\text{g}}{\text{ml}}} \approx 20 \text{ ml} \quad (0,5)$$

$$m(\text{vesi}) = 101 \text{ g} - 20,2 \text{ g} \approx 81 \text{ g}$$

$$V(\text{vesi}) = \frac{81 \text{ g}}{1 \frac{\text{g}}{\text{ml}}} = 81 \text{ ml} \quad (0,5)$$

Kui lisatava vee ruumala arvutati ruumalade vahe kaudu, siis max 2p; v.a juhul kui on eraldi viidatud, et siin märkimisväärsed kontraktsiooni ei esine.

4. ÜLESANNE (10)

1. Iga õige vastus 0,5p. Kokku 1p.

1) jalas olid rannaplätud (lahtised jalanõud) (0,5)

2) kitli nõöbid olid lahti. (0,5)

2. Paberkromatograafia/ kromatograafia (0,5)

3. Viltpliiatsi värv lahustub vees (ja seetõttu kandis vesi värvi osakesi mööda paberit edasi), veekindla markeri oma mitte. (0,5)

Lugeda õigeks kõik sisuliselt korrektselt vastused, mis viitavad lahustumisele, nt sarnane lahustab sarnast vms

4. Destilleerimine (tekstis on selgelt toodud välja vahenditest jahuti ja voolikud – neid kasutatakse ainult destilleerimisel). (0,5)

5. ii) etanooli veest (vesi ja etanool on ainsad erinevate keemistemperatuuridega toatemperatuuril vedelad ained) (0,5)

6. Iga õige vastus 0,5p. Kokku 3p.

i) 4; (0,5)

ii) 6; (0,5)

iii) 5; (0,5)

iv) 16; (0,5)

v) mõõtepipett ja pesupudel (1)

7. suhkru massi teisendamine: 900 mg = 0,9 g (0,5)

vee massi avaldamine: $V_{H_2O} = 10ml \rightarrow m_{H_2O} = 10g$ (0,5)

NB! Vastus ei ole korrektne kui kirjutatakse lihtsalt $m_{H_2O} = 10g$ või $V_{H_2O} = 10ml = m_{H_2O} = 10g$ (teksti kohaselt soovitakse näha teisendusi). Õpilased võivad näidata tehet ka läbi tiheduse

$$\rho = \frac{m}{V} \rightarrow m = \rho \cdot V$$

$$m_{H_2O} = 1 \frac{g}{cm^3} \cdot 10ml = 10g$$

lahuse massi arvutamine: $m_l = 10g + 0,9g = 10,9g$ (0,5)

lahuse massiprotsendi arvutamine: $p = \frac{0,9g \cdot 100\%}{10,9g} = 8,25 \dots \% \approx 8,3\%$ (0,5)

8. areomeeter (0,5)

9. Iga õige märk 0,5p. Kokku 1,5p.

1) tuleohtlik, (0,5)

2) terviseoht(lik) / tervisele ohtlik; (0,5)

3) kahjulik / ärritav. (0,5)

* Keemiaolümpiaadi koolivooru komisjon võib iseseisvalt hinnata võimalikke alternatiivseid lahendusvariante.